

Karjäärile kindel EI

On oht, et Jõelähtmest saab uus Ida-Virumaa. Just selline mõte jäi kõlama 30. mail Jõelähtme vallamajas toimunud rahvakoosolekul, kus arutati Ruu külas planeeritava lubjakivikarjääri loodusmõjutusi. Elame kergesti haavataval pinnasel. Juba magistraalkraavi rajamine alandas ühe sõnavõtja sõnul veetasemat tema kaevus pool meetrit. Mis saab siis, kui valmib 25 meetri sügavune karjäär ja sealt suunatakse karjääriveed looduskaitse all olevasse Kaberla ojas? Üksmeelselt oldi arvamusel, et vesi kaob mitte ainult Ruu küla kaevudest, vaid karjääri mõju ulatub Kaberneemeni välja. Ei ole selge, milline on võimalik tekkiv kiirgusohu. Kas niisugune nagu Maardu kaevandusalal, kus näiteks sokkudel on sarved moonunud? Kiirguse üldine foon võib ju jääda lubatud piiresse, küll aga võib elusolendeid mürgitada radioaktiivne radoon, mis maapinnast eraldudes lahustub vees ja sealt elusorganismi jõuab.

Inimeste muredele ei osanud asjalikult vastata ei karjääri arendaja ega ka keskkonnamõjude hindaja. Vastus peitub vast aruandes endas, kus on küüniliselt märgitud, et loomad ja linnud lähedalt mujale. Loomulikult lähevad, sest üksnes läbi metsa, karjäärist Vana-Narva maanteele planeeritav tee peletab kõik minema, kui seal vurab 12 tundi järjest, viis päeva nädalas, iga viie minuti tagant killustikuga raskelt koormatud veoauto. Igapäevased löhkamised ei raputa mitte ainult ehitisi, vaid mõjuvad stressi tekitavalt nii inimestele kui ka koduloomadele. Löhkamiste mõju ulatub kindlasti

kilomeetrite taha ja puudutab kaudselt kogu valla elanikke.

Loomad lähevad mujale, kuhu peab aga minema tervikuna lubjakivimaardla peal asuv Ruu küla? Täna planeeritakse karjäär avada riigile kuuluvas ilusas põlismetsas, homme on järg talumaade käes! Lõpp on 20-30 aasta pärast, kui karjääri piirid ulatuvad Peterburi maanteest Vana-Narva maantee ja vähemalt 800 aasta vanuse Ruu küla kohal haigutab auk. Lähitulevikus ulatub karjääri mõju piirkond suvilateni ja Kaberla oja kaudu rannani. Vaadates maavarade kaarti, on näha, et pool Jõelähtme valda asub maavarade peal. Kas tõesti 150 aasta pärast on kõik ülles kaevatud ja Maardust Kuusalu valla piirini haigutab üks ainus karjäär? Rahvamajas kogunenud inimeste arusaama toimumast väljendas hästi mees, kes ütles: "Miks te olete nii tagasihoidlikud. Ka meie kirik on ehitatud paekivist. Müüge see juba ka kohe maha."

Selge on see, et paekivi vajatakse ja kindlasti peab kusagil seda ka tootma. Aga selle üle ei pea otsustama mitte ettevõtjast arendaja, kes alati lähtub kiirest rikastumisest ja omakasut, vaid riik. Riik peab tagama külaelanike ning maaomanike õiguste kaitse. Lahendada tuleb mitte ainult looduskaitse ja loodusreostuse probleemi, vaid ennekõike kaevanduse mõju piirkonda jäävate inimeste mured. Et mitte korrata Viimsi valla vigu, kus täna tuleb looduskaitse alla võtta viimane valla heinamaa, tuleks meie vallal vastu seista karjäärikestest rajamisele piki Peterburi maanteed. Kui

on vaja kaevanda lubjakivi, tuleb avada üks ja suur karjäär ning see korralikult ka ette valmistada. Kiiret sellega ei ole, sest juba avatud varudest jätkub erinevatel andmetel veel kuni 50 aastaks. Elame absurdsel ajal, kus inimelamud ehitatakse Peterburi tee ja suure põllu vahele (ka need asuvad uuritud paekivimaardla peal), ja samal ajal ilusasse metsa, kus täna veel kasvab looduse puhtust näitav sammal ja kanarbik, planeeritakse paekarjäär. Suurt osa ametnikest, arendajatest ja "mõjude hindamise ekspertidest" ei huvita karjääri rajamise tagajärjel hukkuda võivad kaitsealused Ruu tammed ega Kaberla oja kalade kudemiskoha võimalik reostamine.

Eks näita suhtumist seegi, et meie valla juhid istusid vaikselt rahvamaja saalis ja ei julgenud või ei soovinud välja ütelda ei valla ega oma isikliku arvamust.

Tundub, et suuri sõnu inimeste muredele kaasaelamisest jätkub vaid valimiste ajaks, et jälle kord pehme tooli peale tagasi saada. Tundub, et nad on ära unustanud, et kohalik omavalitsus tähendab MEIE OMA VALITSUST, et tagada vallas kõigile inimestele piisavalt hea ja turvaline elukeskkond.

103 inimest andis oma allkirja karjääri rajamise vastu ja väljendas sellega selget tahet säilitada Ruu küla ka oma laste ja lastelaste elukohana. Toetajaid oli Vandjalast Kaberneemeni. Otsus oli üksmeelne: Keskkonnauringute aruanne on kõlbmatu. Karjäärile kindel EI.

Ülari Tiits

Ruu küla, Üti talu.

Jõelähtme maastikele mõeldes

Muinsuskaitseameti initsiatiivil on maastikke ning kultuuripärandit uuriv töögrupp mitmendat kuud analüüsinud Rebala muinsuskaitsealale jäävaid maastikke. Töö eesmärgiks on uurida, kui väärtuslikud on Rebala maastikud.

Maastike väärtus

Väärtus on subjektiivne mõiste. Ilu ei ole pelgalt vaataja silmades. Ilu on ka vaataja teadmistes ja hoiakutes. Austus kohaliku ajaloo, kultuuri ja elanike vastu loovad ka austuse maastike väärtustamisel. Maastiku väärtust ei saa rahaga mõõta. Ei ole suudetud välja mõelda ühtseid objektiivseid kriteeriume, mis ütleks, kus on väärtuslikud maastikud ja kus mitte. Maastike väärtustamisel aitab meid ajaloo järjepidevus, inimeste hoolivus oma kodust ja enda ümbrusest. Võib julgelt öelda, et täna ei ole Eestis maal väärtust. Lähijalooloole tagasi mõeldes võime nentida, et nõukogude ajal oli maa meile omamoodi vastupanuvahend vastuvõetamatule ideoloogiale. Maa "kuulus" küll nõukogude rahvale, ent maa ei olnud omand ja selletõttu tuli seda meile iseloomulikkuma maalapikest hoida ja kaitsta. Oli oluline, et säiluksid meile omased maastikud – väikesed külad, avatud niidud, metsatukad, põllulapid. Seeläbi säilusime ka meie. Nüüd, kus vabadus käes, on meie suhtumine maasse muutunud. Maa on muutunud rahategemise allikaks. Maad omades saame seda vabalt müüa. Müümine toimub tavaliselt kinnisvaraarendajale, kes siis põllulapile või metsatukka 20-30 uut tihedalt puntras paiknevat maja projekteerib. Kaovad põllud, niidud, traditsiooniline külastruktuur. Sellel läbi kaotame ka meie oma kohaliku identiteedi. Maastikke tuleb tänapäeval kaitsta kah-

juks eestlaste enda eest. Horisontaalselt paigutatud Lasnamäed meenutav tiheasum on tihtipeale madala kvaliteediga elukeskkond, mis on rajatud vaid kasumliikkusele mõeldes. Sajanditepikkusi traditsioone mitte arvestav uusasum võib hävitada maastiku kohavaimu alatiseks.

Mis on Rebala maastike väärtus ja eripära?

Rebala maastikke võib pidada ainulaadseteks terves Eestis. Muinsuskaitseala päriliks on erinevate ajalooliste sündmuste sümbioos, mis tekitab piirkonnas eripärase aura. Ühelt poolt on tegu ühega Eesti vanimatest asulakohtadest, teiselt poolt ilmestavad piirkonda Eestimaa taasiseseisvuse lätted – fosforiikaevandused, mille laiendamise vastu võitlemine andis impulsi laulvale revolutsioonile. Jätkusuutlik maakasutus aastatuhandete vältel on vorminud maastikud eripärgeliseks. Jõelähtme vallale tervikuna on iseloomulik maastike avatus. Eesti maastikupildis harvaks jäänud avatud vaated horisondini võimaldavad meil vaadelda meid ümbritsevat ehitisi, orienteeruda maastikus ning lihtsalt nautida vaadet nii kaugele kui silm ulatub. Sööti jäänud põllumaadale on ka siinses piirkonnas kiiresti tunginud võsa ning viimastel aastatel on maastikud kinni kasvamas.

Jõelähtme vallal on palju pika ajaloo kultuurimaastikke, mille üle uhke olla. Tasuks mõelda pikemas perspektiivis maastike hooldamisele ning väärtustamisele, et see pakuks silmailu ja hingerahu nii kohalikele endile kui ka külalistele.

Helen Soovli

Loo rulluisutaja Euroopa Meistrivõistlustel

6.-7. mail 2005 toimusid Taanis rulluisutamise showprogrammide Euroopa meistrivõistlused. Rulluisutamise showprogrammide EM oli traditsiooniliselt osavõturohke, kohal oli ligi 1000 sportlast 52 spordiklubist. Esindatud oli 10 riiki: Belgia, Hispaania, Holland, Iisrael, Itaalia, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Taani ja Eesti. Eestist esindasid rulluisutajad Rullest, Step by Step ja Little Step.

Jõelähtme vallast võttis Euroopa Meistrivõistlustest osa 11aastane **Marilyn Tükia**. Alla 14aastaste kadet-

tide klassis saavutas Marilyn Tükia 14 võistkonna hulgas kavaga "Roomlased" 6. koha, mis on tähelepanuväärne saavutus, kuna selja taha jäid sellised kuulsad rulluisumaad nagu Portugal, Holland, Belgia ja Taani.

11-aastane Marilyn Tükia on rulluisutamise tegelema neli aastat. Marilyn on häid tulemusi näidanud varemgi nii üksikõidus kui ka grupikavades.

2004. a. saavutas Marilyn Tükia Eesti Meistrivõistlustel üksikõidus alla 12aastaste vanuse kategoorias neljanda koha. 2004. aasta oktoobris toimu-

nud showprogrammide võistlustel Open Spirit Cup, kus osales 11 spordiklubi kuuest riigist, saavutas Loo rulluisutaja koguni esimese koha.

Kokku on Marilyn Tükia osalenud kaheksal rahvusvahelisel võistlusel Taanis, Saksamaal, Belgias ja Itaalias.

Sügisel on rulluisuklubil Rullest plaanis osa võtta väiksematest showprogrammide võistlustest Hollandis, kust kaks aastat järjest on koju toodud üldvõidu rändkarikas.

Piret Rink

Rulluisuklubi Rullest treener

Marilyn Tükia

NEEME KÜLA külaelanike koosolek toimub 4. juulil 2005 kell 19.00 Neeme rahvamajas. Päevakorras: külavanema valimine

JÕELÄHTME KÜLA elanike koosolek toimub 1. juulil kell 15 Rebala muuseumis. Päevakorras: mõtete vahetamine küla oleviku ja tuleviku üle, küla arengukava koostamine.

